

■■■ MEGTARTÓ ÜZENET ■

Naplótöredék

Lassan egy esztendeje, hogy elköszönt tőlünk a magyar színjátszás csodálatos nagy egyénisége, Sinkovits Imre. A döbbenet, a gyász megcsendesült mindennapjai lassan mind ritkábban emlékeznek arra a művészre, akinek emberségével, művészi hitvallásával, nemzetéhez való mélységes ragaszkodásával példaképül kell szolgálnia mindazok számára, akik Thalia temploma szolgálainak palástját magukra öltik. (S nem csak azoknak.)

Nehéz tudomásul venni, hogy már nincs közöttünk, hogy nem láthatjuk a színpadon, hogy örökre elmaradnak azok a személyes találkozások, amelyek után mindig erősebbnek, megtisztultabbnak éreztük magunkat. Nemcsak mi, pályatársai, hanem mások is, ismerősei, tisztelői egyaránt.

Személyes találkozások. Az idő keze visszafelé lapoz emlékezetem kis könyvében, és megállapodik az 1993. esztendőnél. Szeptember közepe. Évadkezdés a budapesti Nemzeti Színházban. Az igazgató irodájában hárman ülünk: Ablonczy László, a Nemzeti igazgatója, Sinkovits Imre színművész és én. Nem az évadkezdés a téma. A Nemzeti Színház jugoszláviai vendégjátékáról van szó. Nem egy magyarországi színház elvetette annak a lehetőségét, hogy az embargó ellenére a szankciók satujában vergődő Vajdaságban vendégszerpeljen. Színházvezetők, színészek tapintatosan közölték, hogy oda bizony, mármint a Vajdaságba bizony nem hajlandók elmenni. Családjukra és önmaguk biztonságára hivatkoztak. Nem úgy a Nemzetiben.

Sinkovits Imre volt az, aki fenntartás nélkül a leghatározottabban kiállt a vendégjáték mellett. S ezt tette a Nemzeti társulata is, amit önzetlenül támogatott Ablonczy László igazgató. Erről beszélgettünk, a Nemzeti vendégjátékáról, ott az igazgatói irodában. Emlékszem, Imre csendesen, mélységes meggyőződéssel hangoztatta: „Kis nép vagyunk. A Nemzeti Színháznak többszörösen is feladata, hogy a szétszóródás utáni magyarság otthona legyen.” S idézte is mindjárt a hamvai református pap és költő, Tompa Mihály kétségbeesett gondolatát, amely a Bolond monológjában, Sütő András *Az ugató madár* című darabjában estéről estére megfogalmazódott a Nemzeti színpadán, s amely így szól: „...mint oldott kéve, / széthull nemzetünk!” Ablonczy László, aki egyébként a legtermészetesebb dolognak tartotta a vendégjátékot, az akkori körülmények ellenére is folytatta Sinkovits Imre gondolatát: „Ebben az önbizalomerősítő és hitet sugárzó szolgálatban, óhajtunk dolgozni, mert Németh Antal több mint fél évszázados gondolata változatlanul érvényes, miszerint a

Nemzeti Színház csak akkor teljesíti hivatását, ha a nemzet meghallja szíve dobbanását.”

Szeptemberi beszélgetésünk után már csak a horgosi határátkelő bábéli zürzavarában találkoztunk. 1993. november elseje volt. Azon az estén Topolyára várták a Nemzeti Színház társulatát. Sütő András *Advent a Hargitán* című színjátékát „hozták” magukkal legrangosabb színházunk művészei. Ültek a buszban a félelem legkisebb jele nélkül. Rámköszönő mosolyukban ott éreztem azt a töretlen hitet, mélységes ragaszkodást, amely erre az útra elkísérte őket, hogy velünk legyenek, hogy abban a kirekesztett világunkban ne érezzük, hogy magunkra maradtunk.

A vajdaságiak találkozása a Nemzeti Színházzal, Sütő András színjátékával, az *Advent a Hargitán* cíművel olyan felemelő, bensőséges, torokszorító ünneppé teljesedett ki, amelyre, hiszem, sokáig emlékezni fogunk. Topolya, Zenta, Újvidék és Szabadka színházlátogató közönsége akkor, azokban a november eleji napokban lélekben megerősödve, megtisztulva köszöntötte Sinkovits Imréeket. A *Magyar Szó* újságírója *Csodát láttunk* című jegyzetében megemlíti: „Többeket megkérdeztünk, mit hallottak ki az előadásból, mit üzent nekünk Sütő András. A kérdésre szinte mindenki ezt válaszolta: azt, hogy maradjunk!”

Sinkovits Imre már nincs közöttünk. Váratlanul elköszönt tőlünk, de az üzenet, amelyet pályatársaival magával hozott ide, a gettóba zárt Vajdaságba, ma sem felejtettük el, itt maradásunk, megmaradásunk ereklyéjeként tartjuk számon.

Életének nagy álma volt, hogy megérje, ott legyen, amikor majd kigyulladnak a fények a Nemzeti Színház új épületének színpadán. Erről sokszor beszélt belső tüzzel, lelkesedéssel, a csodavárók hitével. Mennyit küzdött, évek, évtizedek morzsolták fel energiáját nemes cél eléréseért. Már Ady is keserűen kiáltott fel, mondván: „...még a Templomot se építettük fel!” S a Nemzeti Színház épülete körüli huzavonára gondolt, arra hogy színháznak, legrangosabb intézményünknek akkor sem volt (s azóta sincs) rangjához méltó otthona. Mert nem épült fel. Mert valahol mindig elakadt a kezdeményezés. Hiába volt Sinkovits Imrének és társainak minden igyekezete, a Nemzeti Színház új épületének kálváriája tovább tartott.

Végre hosszú évtizedek után felépült a templom, a Nemzeti Színház új épülete. Sinkovits Imre azonban sajnos már nem lesz ott az ünnepélyes megnyitón. Álma beteljesülését nem érte meg. Pályatársai, barátai, akik még itt maradtak, s akik vele együtt várták,

■■■

remélték, hogy majdcsak felépül a magyar színjátszás csodálatos temploma, és szellemiségével, a Nemzeti Színház megálmodóinak célkitűzéseivel az összmagyarság szellemi központja, otthona lesz? Továbbra is hiszik és vallják, hogy a Nemzeti Színház „csak akkor teljesíti hivatását, ha a nemzet meghallja szíve dobbanását”. Ha nem így lenne, ha Imre álmát másként értelmeznék a nem nemzetben gondolkodók, akkor az a templom sem lesz igazi templom, nem lesz mindannyiunk otthona.

Lassan egy esztendeje már, hogy itt hagyott bennünket Sinkovits Imre. Mi itt, a kisebbségi sorban élő pályatársai, barátai, tisztelői továbbra is ragaszkodó szeretettel őrizzük emlékét.

Hét Nap, 2001. december 29. 20.

■■■